

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2022-11-07
Besvaras senast
2022-11-16 kl. 12.00

Till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:40 Återlämnande av Łaskis stadgar till Polen

Jag har i tidigare skriftliga frågor till den förra regeringen undrat om regeringen skulle kunna tänka sig att visa välvilja i fråga om Polens önskningar om att få tillbaka Łaskis stadgar genom att ta initiativ till att återlämna dokumentet med anledning av den betydelse som dokumentet har för Polen jämfört med Sverige.

Bakgrunden till frågan är att Łaskis stadgar har en alldeles särskild betydelse i Polen och dessutom är det första illustrerade trycket i Polen. Łaskis stadgar, som sedan 2016 finns med på Unescos världsarvslista, listar alla stadgar, adelns privilegier, Magdeburgs stadslag, privilegiet för judar från 1264 och internationella fördrag gällande i kungariket Polen. De antogs i Radom den 30 maj 1505. Det trycktes tolv exemplar på pergament för de viktigaste ämbetsmännen i staten och runt 150 exemplar på papper för kyrkokapitel och landdomare. Kungen fick en officiell pergamentkopia, snörad och förseglad med ett stort kronsigill så att inget kunde läggas till det. Enligt uppgift finns endast två exemplar av pergamenten kvar. Ett exemplar finns i The Central Archives of Historical Records i Warszawa. Det andra exemplaret finns i Sverige och förvaltas av Uppsala universitet.

Enligt Uppsala universitetsbibliotek tyder det mesta på att det svenska exemplaret inte tillkommit genom plundring på 1600-talet. ”På bokens titelsida finns nämligen kung Gustav II Adolfs namnteckning och året 1616. Detta är för tidigt för att vara ett krigsbyte – det första stora bokliga krigsbytet som var sanktionerat av den svenska staten togs vid ockupationen av Riga 1621. Det var inte heller praxis att kungen själv skrev sitt namn i de böcker som togs som krigsbyten. Hans namnteckning antyder istället att kungen har fått boken som gåva av någon högt uppsatt person, som vi idag inte kan identifiera. Och Gustav Adolf har uppskattat gåvan så mycket att han har införlivat boken i sin egen boksamling”, skriver Uppsala universitetsbiblioteks avdelning för specialsamlingar.

Enligt uppgift förvaras det svenska exemplaret i bibliotekets säkerhetsmagasin under jord och är således inget lättillgängligt dokument för svenska folket utan måste särskilt beställas fram till specialläsesalen på entréplanet. Och svenska folkets intresse av dokumentet torde vara ganska obetydligt. Däremot är det, som sagt, av särskild betydelse för Polen.

Polen har visat särskild god vilja mot Sverige under de senare åren. Man hjälpte

till med brandförsvarsinsatser när skogsbränder rasade i vårt land under sommaren 2018, och man agerade snabbt för vårt lands säkerhet när man bland de första länderna ratificerade Sveriges ansökan om medlemskap i Nato. Det skulle vara en fin gest av tacksamhet att nu återlämna Łaskis stadgar när Polen uttrycker en sådan särskild önskan.

Det skulle heller inte vara första gången en svensk regering återlämnar ett betydelsefullt verk till Polen. I april 1974 återlämnade dåvarande statsminister Olof Palme den så kallade Stockholmsrullen till det kungliga slottet i Warszawa. Stockholmsrullen är en avbild av Sigismund III Vasas inmarsch i Kraków med Konstantia av Österrike och den långa bröllopskortegen. Den färggranna och detaljrika panoramamålningen förvarades hoprullad i det kungliga slottet i Warszawa när den på 1650-talet togs av den svenska armén som krigsbyte. Den hamnade så småningom i Livrustkammaren i Stockholm, och därför kom den i Polen att kallas just Stockholmsrullen.

Till skillnad från Stockholmsrullen verkar alltså inte Łaskis stadgar vara ett krigsbyte och skulle således inte heller att riskera att sätta någon ny praxis vad gäller återlämnande av just krigsbyten – det har ju för övrigt redan skett ett sådant återlämnande. I stället pekar det på att Łaskis stadgar är en gåva och borde således vara mindre problematiskt att återlämna.

Mot bakgrund av detta skulle jag vilja fråga utrikesminister Tobias Billström:

Skulle ministern kunna tänka sig att visa välvilja i fråga om Polens önsknings om att få tillbaka Łaskis stadgar genom att ta initiativ till att återlämna dokumentet med anledning av den betydelse som dokumentet har för Polen jämfört med Sverige?

.....

Björn Söder (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren